

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ксенія Гавриловська

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри соціальної та практичної психології
ЖДУ ім. Івана Франка

Під час навчання у ВНЗ студенти-психологи мають можливість крім власне психологічних, вивчати також дисципліни, що пов'язані з педагогічною діяльністю. Це «Педагогіка», «Педагогічна психологія», «Методика викладання психології». Найбільш важливе змістове навантаження несе, власне, остання з вищевказаних дисциплін. Вона викладається студентам четвертого курсу, які готуються отримати диплом бакалавра психології. На цей період припадає одна з так званих «точок біфуркації» - момент вибору, що визначає подальше життя особистості на тривалий час: студент може продовжити вчитися на стаціонарі, перейти на заочну форму навчання, продовжити вчитися за кордоном, прокинути навчання заради сім'ї чи кар'єри тощо.

Педагогічна діяльність (викладання психології) є одним із цілком імовірних варіантів бажаного для студентів майбутнього. Курс «Методика викладання психології» дає можливість «приміряти» на себе роль викладача, відрефлексувати рівень своєї готовності до цієї професії, свої сильні та слабкі сторони, свою здатність до викладацької роботи, розвинути певні аспекти педагогічної майстерності.

Вивчення дисципліни «Методика викладання психології» передбачає виконання професійно-орієнтованих завдань [1]. Одним із важливих кроків на шляху підготовки до викладацької діяльності є рефлексія тих важливих критеріїв, які визначають рівень педагогічної майстерності викладача. У підручниках та монографіях із педагогіки ми можемо зустріти різні переліки таких критеріїв. Наприклад, за думкою Ягупова В.В., основними критеріями майстерності педагога виступають такі ознаки його діяльності: доцільність (за спрямованістю); ефективність (за результатами); гуманність, демократичність і діалогічність (за характером спілкування); оптимальність (у виборі змісту і засобів); творчість чи оригінальність (за змістом діяльності); науковість (за змістом матеріалу, що викладається, і за характером діяльності) [2].

Ми не ставимо собі за мету критичний аналіз подібних теорій. Зрозуміло, що кожен студент свідомо чи несвідомо формує перцептивний

образ «ідеального» викладача. Проте ми припускаємо, що є якісь особливі, суб'єктивно значимі критерії педагогічної майстерності, на яких несвідомо концентруються студенти, і, якщо в майбутньому вони обирають для себе шлях педагога, то будуть намагатися у своїй роботі цьому «ідеальному» образу відповідати.

Протягом останніх двох років ми проводимо дослідження, спрямоване на визначення суб'єктивних критеріїв педагогічної майстерності. Ми пропонуємо студентам пригадати найбільш яскраві, найбільш цікаві лекції, на яких вони були присутні та відрефлексувати й описати ті критерії, які дозволили визначити ці лекції як «майстерно прочитані». Відповідно до принципу конфіденційності, прізвищ та імен педагогів не називаємо.

Серед критеріїв оцінки педагогічної майстерності викладачів студенти найчастіше називають:

- зовнішній вигляд (охайність, неяскравий макіяж (у жінок), діловий стиль одягу);
- знання свого предмету (викладач гарно орієнтується в матеріалі, може доступно пояснити незрозумілі терміни);
- спосіб викладання (лаконічність і послідовність викладу думок, цікаві та доречні приклади, використання наочності, взаємодія з аудиторією);
- особисті якості викладача (відкритість, чесність, авторитетність, комунікабельність, почуття гумору, оптимізм).

Слід відзначити, що студенти-заочники роблять акцент переважно на зовнішньому вигляді викладача (який має бути діловим, офіційним, стриманим, велике значення має одяг). Для студентів стаціонару першорядного значення набувають знання свого предмету й стиль викладання. Всі без винятку студенти чекають від викладачів відкритості, оптимізму, позитивного ставлення до себе. Часто повторюється думка про те, що викладач має любити свій предмет, тоді він може передати цю любов і студентам.

Загалом, проведені дослідження не вичерпують всіх аспектів проблеми рефлексії критеріїв педагогічної майстерності, визначення шляхів її набуття становить перспективи подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Музика О.Л. Професійно-орієнтовані завдання у системі підготовки студентів-психологів // Професійно-орієнтовані завдання з психології / За ред. О.Л. Музики. Навчальний посібник. (Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1.4/17-Г-3165 від 28.09.2010 року)– 3-тє вид., перероб. і доп. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2010.
2. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.